

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาองค์ความรู้ และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล บังคับทางเศรษฐกิจ และบังคับทางสังคม-จิตวิทยา และองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืด ของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

จำนวนประชากรที่ศึกษาครั้งนี้มีทั้งสิ้น 141 ราย เป็นอนุกรรมการประมงหมู่บ้านในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi - square Test)

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และบังคับทางสังคม-จิตวิทยา

1.1 อายุ ของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ร้อยละ 44.0 มีอายุ 41-50 ปี และร้อยละ 30.45 มีอายุน้อยกว่า 41 ปี อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีอายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 66 ปี และมีอายุเฉลี่ย 43.53 ปี

1.2 ระดับการศึกษา ของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.5 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 7.1 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 1.4 สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.3 ระยะเวลาดำรงตำแหน่งอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.7 มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 3 ปี และร้อยละ 19.9 มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 4 ปี อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 4 ปี และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งอนุกรรมการประมงหมู่บ้านเฉลี่ย 3.06 ปี

1.4 อาชีพ อนุกรรมการประมงหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 66.0 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ควบคู่ไปกับอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 20.6 ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมแต่เพียงอย่างเดียว และร้อยละ 11.3 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการค้าขาย

1.5 รายได้ครอบครัวในรอบปีที่ผ่านมา อนุกรรมการประมงหมู่บ้านร้อยละ 38.3 มีรายได้ครอบครัว 15,001-25,000 บาทต่อปี ร้อยละ 20.6 มีรายได้ครอบครัวน้อยกว่า 15,001 บาทต่อปี และร้อยละ 18.4 มีรายได้ครอบครัว 25,001-35,000 บาทต่อปี มีรายได้ครอบครัวต่ำสุด 17,000 บาทต่อปี รายได้ครอบครัวสูงสุด 300,000 บาทต่อปี และรายได้ครอบครัวเฉลี่ย 30,610.28 บาทต่อปี

1.6 ขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร ของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ร้อยละ 34.8 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 3-4 ไร่ ร้อยละ 29.8 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร 1-2 ไร่ และร้อยละ 13.4 มีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรมากกว่า 8 ไร่ อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 35 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ย 5.30 ไร่

1.7 จำนวนแรงงานในครอบครัว อนุกรรมการประมงหมู่บ้านร้อยละ 42.6 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 3 คน ร้อยละ 23.4 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 4 คน และร้อยละ 19.9 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว 2 คน อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีจำนวนแรงงานในครอบครัวต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน และมีจำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 3.35 คน

1.8 ตำแหน่งทางสังคม อนุกรรมการประมงหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 87.9 มีตำแหน่งทางสังคมเป็นอนุกรรมการประมงหมู่บ้านแต่เพียงอย่างเดียว ร้อยละ 7.2 มีตำแหน่งทางสังคมเป็นอนุกรรมการประมงหมู่บ้านและสมาชิก อบต. และร้อยละ 2.8 มีตำแหน่งทางสังคมเป็นอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน,ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

1.9 ประสบการณ์ในการฝึกอบรมความรู้ด้านประมงและด้านการเกษตรอื่นๆ อนุกรรมการประมงหมู่บ้านร้อยละ 39.0 มีประสบการณ์ในการฝึกอบรม 3 ครั้ง ร้อยละ 32.6 มีประสบการณ์ในการฝึกอบรม 2 ครั้ง และร้อยละ 17.7 มีประสบการณ์ในการฝึกอบรม 4 ครั้ง อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมต่ำสุด 2 ครั้ง สูงสุด 19 ครั้ง และมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเฉลี่ย 3.76 ครั้ง

1.10 แหล่งรับข้อมูลข่าวสาร ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง อนุกรรมการประมงหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 99.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางเจ้าหน้าที่ประมง ร้อยละ 98.6 ได้รับ ทางโทรทัศน์ ร้อยละ 75.2 ได้รับ ทางวิทยุ และร้อยละ 73.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์

1.11 ข้อมูลเกี่ยวกับ ทักษะของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านที่มีต่อ โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำ อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน มีทัศนคติต่อ โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97

2. องค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

2.1 องค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำ

อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้และความเข้าใจถูกต้องทั้งหมดร้อยละ 100 ในเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบในการก่อสร้างแหล่งน้ำในหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 98.6 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องลักษณะของน้ำที่เสื่อมสภาพ การเตรียมแหล่งน้ำก่อนปล่อยพันธุ์ปลา สีของน้ำเมื่อมีการใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ลงไป และพืชที่ปลูกในแหล่งน้ำเพื่อใช้เป็นอาหารปลา ร้อยละ 97.9 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องปัจจัยที่ทำให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรม และสีของน้ำที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงปลา ร้อยละ 97.2 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่อง สาเหตุที่แหล่งน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และประโยชน์ของการใส่ปูนขาวลงไปในช่วงปลา และร้อยละ 96.5 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงน้ำจืด

2.2 องค์ความรู้และความเข้าใจในด้านการจัดการประชากรปลา

อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้และความเข้าใจถูกต้องทั้งหมดร้อยละ 100 ในเรื่องพันธุ์ปลาที่ปล่อยลงเลี้ยงในแหล่งน้ำของหมู่บ้าน และการสาธิตการแปรรูปสัตว์น้ำของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 99.3 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องแหล่งที่ให้พันธุ์ปลามาปล่อยในแหล่งน้ำ ร้อยละ 97.9 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องอาหารที่ใช้เลี้ยงปลา และการปฏิบัติเมื่อเกิดโรคระบาดขึ้นกับปลาในแหล่งน้ำ ร้อยละ 97.2 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องการดำเนินการก่อนทำการปล่อยพันธุ์ปลาลงในแหล่งน้ำ และการทำกิจกรรมการเกษตรอื่นควบคู่กับการเลี้ยงปลา ร้อยละ 95.7 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องระยะเวลาที่สามารถจับปลาได้หลังจากปล่อยปลาลงในแหล่งน้ำ ร้อยละ 95.0 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องจำนวนครั้งต่อวันในการจัดตั้งเวรให้อาหารปลาในแหล่งน้ำ ร้อยละ 68.1 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องวิธีการให้อาหารปลา และร้อยละ 58.2 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องการจัดการกับปลาที่จับได้จากแหล่งน้ำ

2.3 ความรู้และความเข้าใจในด้านการจัดการบุคคล

อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้และความเข้าใจถูกต้องร้อยละ 99.3 ในเรื่องผลกระทบที่เกิดจากฝนที่ตกชะล้างสารเคมีบนพื้นดินลงสู่แหล่งน้ำ ร้อยละ 98.6 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการจับปลาในแหล่งน้ำของหมู่บ้าน เหตุผลที่ต้องประกาศกำหนดระยะเวลาให้งดจับปลาในฤดูวางไข่ บุคคลที่มีหน้าที่ในการทำนุบำรุงรักษาสภาพแหล่งน้ำ และสาเหตุที่มีการใช้ฟอร์มาลินรักษาอาหารประเภทปลาให้สดอยู่เสมอ ร้อยละ 97.9 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องแนวทางปฏิบัติในการดูแลรักษาแหล่งน้ำเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ร้อยละ 95.7 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องระยะเวลางดจับปลานานาน้ำจืดฤดูปลาวางไข่ของทุกปีเป็นเวลา 4 เดือนที่กำหนดโดยกรมประมง ร้อยละ 95.0 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในการดำเนินการเมื่อแหล่งน้ำคืนเงิน ร้อยละ 83.0 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องจำนวนครั้งในแต่ละปีที่มีการจับปลาในแหล่งน้ำของหมู่บ้านร้อยละ 75.9 มีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในการดำเนินการเมื่อมีการจับกุมผู้ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของแหล่งน้ำ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปังจัยทางเศรษฐกิจ และปังจัยทางสังคม-จิตวิทยา กับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 24)

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 25)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาดำรงตำแหน่งอนุกรรมการประมงหมู่บ้านกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 26)

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 27)

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 28)

3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 29)

3.7 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางสังคมกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 30)

3.8 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข้อมูลข่าวสารกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 31)

3.9 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อ โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่สามารถวิเคราะห์ได้เพราะอนุกรรมการประมงหมู่บ้านตอบคำถามเป็นคำตอบเดียวกันทั้งหมด คือ มีความเห็นด้วยมาก (ตารางที่ 32)

3.10 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในครอบครัวกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ (ตารางที่ 33)

3.11 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการฝึกอบรมกับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 34)

4. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

4.1 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

1. อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน มีโอกาสพบปะปรึกษาหารือ ในด้านความรู้และวิชาการใหม่ๆ ทั้งในด้านการประมง ด้านการเกษตร ด้านการปศุสัตว์ ซึ่งได้รับจากสื่อแหล่งต่างๆรวมทั้ง

รวมกลุ่มเพื่อวางแผน ในการปฏิบัติงานต่างๆร่วมกันตามนโยบายของทางราชการ อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างน้อย

2. อนุกรรมการบางคน มีแนวความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากอนุกรรมการส่วนใหญ่ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น ในการรวมกลุ่ม ทำให้ขาดความต่อเนื่องในด้านการปฏิบัติงานร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆระหว่างอนุกรรมการและราษฎร ซึ่งส่งผลกระทบต่อในด้านความร่วมมือของชาวบ้าน ในบริเวณแหล่งน้ำโครงการ ไปด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน

1. อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ร้อยละ 95 เห็นว่าควรมีการพบปะปรึกษาหารือ และร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง อนุกรรมการด้วยกันเอง อนุกรรมการร่วมกับชาวบ้าน และอนุกรรมการร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้านการประมง ,ด้านการเกษตร ,ด้านการปศุสัตว์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้นำเอาความรู้ ใหม่ๆที่ได้รับจากสื่อแหล่งต่างๆ มาพัฒนาแหล่งน้ำและอาชีพของตนเองตามนโยบายของทางราชการ

2. อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ร้อยละ 97.2 เห็นควร ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดการฝึกอบรม ให้ความรู้ ด้านการบริหารแหล่งน้ำ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการเกษตรแบบผสมผสาน ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้นำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในแหล่งน้ำของตนเอง ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3. อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ร้อยละ 93.6 เห็นควร จัดหางบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาและขยายแหล่งน้ำที่ทรุดโทรม และเกินกำลังของราษฎร ให้มีสภาพที่ดีขึ้น

4. อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ร้อยละ 92.9 เห็นควร มีการนำเอาคณะอนุกรรมการประมงหมู่บ้านเดินทางไปทัศนศึกษาและดูงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจรวมทั้งประสบการณ์แก่อนุกรรมการฯ เพิ่ม ให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

อนุกรรมการประมงหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ซึ่งเป็นวัยของผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบทั้งในเรื่องของสังคมและครอบครัว (โอรส,2528) โดยเฉลี่ยมีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง อนุกรรมการประมงหมู่บ้านประมาณ 3 ปี ซึ่งเพียงพอที่จะทำให้อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้

และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดเป็นอย่างดี สามารถที่จะแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรรายอื่นได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าอนุกรรมการประมงหมู่บ้านได้รับการฝึกอบรมความรู้ด้านประมง และด้านการเกษตรอื่นๆ เพียง 3 ครั้งโดยเฉลี่ย ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย เพราะมีความรู้และวิทยาการใหม่ๆ ด้านการประมงอยู่ตลอดเวลาอันจะช่วยให้ผลผลิตประมงเพิ่มมากขึ้น และมีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้นอนุกรรมการประมงหมู่บ้านจึงควรรวมกลุ่มเพื่อขอให้เจ้าหน้าที่ประมงเข้ามาให้ความรู้บ่อยครั้งยิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอาจอยู่ในเกณฑ์เดือนละประมาณ 1-2 ครั้ง หรือเป็นการรวมกลุ่มของอนุกรรมการฯ ด้วยกันเองเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาประมงที่เกิดขึ้นในภายในหมู่บ้านของตน ซึ่งพบว่าในปัจจุบันนี้อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงจากเจ้าหน้าที่ประมงที่เข้ามาให้ความรู้ในเบื้องต้น และจากทางสื่อโทรทัศน์มากที่สุด

ในส่วนของทัศนคติของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านที่มีต่อโครงการเพิ่มผลผลิตการประมงนั้น พบว่าอนุกรรมการประมงหมู่บ้านเห็นด้วยกับโครงการเพิ่มผลผลิตการประมงเป็นอย่างมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมถึง 2.97 (เกณฑ์เห็นด้วยมากคือค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00) นั้นแสดงให้เห็นว่าอนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีทัศนคติที่ดีมากต่อโครงการเพิ่มผลผลิตประมง ซึ่งจะมีส่วนช่วยทำให้โครงการฯ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี เพราะสมาชิกมีความเชื่อมั่นและยอมรับต่อโครงการสูง

อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้และความเข้าใจถูกต้องในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งน้ำถูกต้องมากกว่าร้อยละ 95 ในทุกประเด็นคำถาม ส่วนคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการประชากรปลานั้น พบว่า อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องมากกว่าร้อยละ 95 ในหลายประเด็นคำถาม แต่อย่างไรก็ตามพบว่า คณะอนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในประเด็นหัวข้อของการจัดการกับปลาที่จับได้จากแหล่งน้ำถึงร้อยละ 41.8 และ มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในประเด็นหัวข้อของวิธีการให้อาหารปลาถึงร้อยละ 31.9 คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการบุคคลนั้น พบว่าอนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นหัวข้อถูกต้องมากกว่าร้อยละ 95 ยกเว้นประเด็นหัวข้อ การดำเนินการเมื่อมีการจับกุมผู้ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของแหล่งน้ำ มีผู้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องร้อยละ 75.9 และ ประเด็นหัวข้อจำนวนครั้งของการจับปลาในแหล่งน้ำประจำหมู่บ้านในแต่ละปี มีผู้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องร้อยละ 83.0 ดังนั้นในการให้ความรู้กับอนุกรรมการประมงหมู่บ้านควรเน้นให้ความรู้ในหัว

ข้อเรื่องที่อนุกรรมการประมงหมู่บ้านยังมีความรู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เช่น การจัดการกับปลาที่จับได้จากแหล่งน้ำ และวิธีการให้อาหารปลา เป็นต้น

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า อายุและประสบการณ์ในการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า อนุกรรมการที่มีอายุน้อยจะมีความสนใจและกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าอนุกรรมการที่มีอายุมาก และสามารถยอมรับวิทยาการแผนใหม่ได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับปัญญา (2529) ได้วิจัยพบว่า อายุเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับ เกษตรกรรุ่นใหม่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่ได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก เพราะวิทยาการแผนใหม่อาจจะไปขัดต่อความเชื่อของเกษตรกรอายุมาก และเกษตรกรอายุมากก็ไม่อยากเสี่ยงหรือทำอะไรใหม่ๆ คิดว่าควรปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เป็นลูกหลานมากกว่า เช่นเดียวกับพงษ์ศักดิ์ (2527) ได้ทำการวิจัยพบว่า เกษตรกรอายุน้อยจะมีความโน้มเอียงที่จะมีหัวก้าวหน้ามากกว่า ดังนั้นเขาจึงสนใจในเทคนิค วิทยาการแผนใหม่ ในขณะที่เกษตรกรที่มีอายุมาก มักจะเป็นผู้ที่มีหัวโบราณ และต่อต้านการยอมรับ สิ่งปฏิบัติใหม่ๆ ในฟาร์ม

ในส่วนของประสบการณ์ในการฝึกอบรมนั้นอนุกรรมการฯ ที่ได้รับการฝึกอบรมมาครั้งจะมีโอกาสสอบถามข้อข้องใจ ปัญหาที่ตนประสบกับเจ้าหน้าที่ และได้รับทราบแนวทางแก้ปัญหา ดังนั้นทำให้มีระดับองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดมากกว่าอนุกรรมการประมงหมู่บ้านที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ สมภพ (2523) ได้ศึกษาพบว่า ประสบการณ์การฝึกอบรมในแต่ละครั้งของเกษตรกรที่ปลูกกุหลาบทำให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาสวนกุหลาบของเกษตรกรเองได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาในเรื่อง องค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของ อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใคร่เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืด ของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน รวมทั้งหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้ คือ

1. จากการศึกษาพบว่า องค์ความรู้ความและเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืด ที่ถูกต้องของอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน อยู่ในระดับดี ถึง ดีมาก โดยในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น อนุกรรมการฯ มีความรู้และความเข้าใจถูกต้อง ร้อยละ 95 ในทุกประเด็นคำถาม แต่อย่างไรก็ตาม ควรเน้นให้อนุกรรมการฯ ได้สำนึกและตระหนักถึง ผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช ในด้านการเกษตรต่างๆ ซึ่งชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และใช้ในปริมาณที่เกินความจำเป็น ซึ่งในฤดูฝน จะถูกฝนตกชะล้างลงไปสะสมอยู่ในแหล่งน้ำและจะเข้าสู่ในตัวปลาหรือสัตว์น้ำอื่น เมื่อคนบริโภคปลาหรือสัตว์น้ำอื่นๆเข้าไปจะเข้าไปสะสมอยู่ในร่างกาย และอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ส่วนในด้านการจัดการประชากรปลา นั้น อนุกรรมการฯ มีความรู้และความเข้าใจไม่ถูกต้อง ในด้านการจัดการกับปลาที่จับได้จากแหล่งน้ำ นั้น ร้อยละ 41.8 และด้านการให้อาหารปลา ร้อยละ 31.9 ซึ่งในประเด็นนี้ ควรจะเน้นให้อนุกรรมการฯ ได้มีความรู้และความเข้าใจในการจัดการเรื่องรายได้จากการจำหน่ายสัตว์น้ำให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านในราคาถูก จะดีกว่าการแจกปลา เพราะว่าจะได้นำเอาเงินส่วนที่ได้นี้ มาจัดซื้อพันธุ์ปลาในปีต่อไป และนำมาปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งน้ำในส่วนที่ทรุดโทรมไปตามกาลเวลาด้วยสาเหตุต่างๆ และควรเพิ่มเติมให้ความรู้ด้านการแปรรูปสัตว์น้ำ เพื่อให้สามารถเก็บไว้กินนานๆและอาจจะทำเป็นรายได้เสริมในครัวเรือน ส่วนด้านการให้อาหารปลา นั้น ควรเน้นให้อนุกรรมการฯ ได้มีความรู้และความเข้าใจถึงการให้อาหารอย่างสม่ำเสมอ และให้ในบริเวณจุดที่เคยให้ เพราะจะทำให้ปลาได้รับอาหารตรงกับเวลาและความต้องการ ซึ่งจะมีผลต่อการเจริญเติบโตและระยะเวลาการกำหนดจับปลาขึ้นจากแหล่งน้ำอีกด้วยส่วนในด้านความรู้และความเข้าใจในด้านการจัดการบุคคล นั้น อนุกรรมการฯ มีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องในด้านการดำเนินการเมื่อมีการจับกุมผู้ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของแหล่งน้ำ ร้อยละ 21.4 และจำนวนครั้งจากการจับปลาจากแหล่งน้ำ ร้อยละ 17 ซึ่งในด้านนี้ควรเน้นในเรื่องการดูแลแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอและด้วยความเอาใจใส่และมีส่วนร่วมของทุกคนในหมู่บ้าน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในเรื่องนี้เป็นอย่างมากและเมื่อมีผู้ฝ่าฝืน ควรดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของแหล่งน้ำ นั้น อย่างเคร่งครัดด้วย ส่วนในด้านการจับปลาจากแหล่งน้ำควรทำตามมติของอนุกรรมการฯ และราษฎรในหมู่บ้านแต่ละแห่งเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ ซึ่งอย่างน้อยควรจับปีละไม่ต่ำกว่า 1 ครั้งจึงจะถูกต้อง

2. ในด้านทัศนคติของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านที่มีต่อ โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำ นับเป็นตัวแปรที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ซึ่งในจุดนี้จะเป็นตัวเสริมสร้างศรัทธาและการยอมรับของอนุกรรมการฯที่มีต่อ โครงการฯรวมไปถึงการร่วมกันทำกิจกรรมของ

แหล่งน้ำร่วมกับราษฎรในหมู่บ้านและมีความสำคัญในอันที่จะพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไปสู่ครัวเรือนของชาวบ้านได้เป็นอย่างดีอีกด้านหนึ่งด้วย

3. ประสบการณ์ในการฝึกอบรมความรู้ด้านประมง และด้านการเกษตรอื่นๆ ในรอบปีที่ผ่านของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีเพียง 3 ครั้ง โดยเฉลี่ย ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย เพราะมีความรู้และวิทยาการใหม่ๆ ด้านการประมง รวมทั้งด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน จึงควรรวมกลุ่มเพื่อขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาให้ความรู้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น หรือเป็นการรวมกลุ่มของอนุกรรมการฯ ด้วยกันเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันแก้ไขปัญหาการประมงและปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในภายในหมู่บ้านของตนเอง

4. ขณะนี้ อนุกรรมการประมงหมู่บ้าน มีความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดอยู่ในเกณฑ์ดี แต่อย่างไรก็ตามความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง แต่ไม่ได้นำไปใช้ปฏิบัติจริง ทำให้ไม่เกิดประโยชน์อันใดต่อโครงการเพิ่มผลผลิตการประมง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ประมง หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรเข้าไปตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติจริงเหมือนกับความรู้ที่มีหรือไม่ เพราะการปฏิบัติจริงย่อมสำคัญ กว่าความรู้และความเข้าใจที่มีอย่างถูกต้องแต่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติแต่อย่างใด หรือปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องตามความรู้และความเข้าใจที่มีอยู่

5. เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปตรวจสอบดูว่า ความรู้และความเข้าใจที่อนุกรรมการประมงหมู่บ้านมีอยู่ ได้ถูกถ่ายทอดให้กับสมาชิกที่เข้าร่วม โครงการด้วยหรือไม่ เพื่อการนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำที่จะได้รับในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้ การกำหนดตัวแปรยังมีน้อย ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านอีก ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่จะทำการวิจัยควรมีการกำหนดตัวแปรที่น่าจะมีผลต่อองค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านให้ มากขึ้นกว่านี้

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ควรศึกษาถึงสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการด้วย โดยอาจเปลี่ยนขอบเขตของการศึกษาเป็นประชากรทั้งหมดที่เป็นสมาชิกของโครงการเพิ่มผลผลิตการประมงของหมู่บ้านโคหมูบ้านหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ได้รายละเอียดของข้อมูลในอีกมุมมองหนึ่ง

3. ขอบเขตพื้นที่ของการวิจัยเรื่องนี้ ยังอยู่ในพื้นที่จำกัด เฉพาะอำเภอจอมทองจังหวัดเชียงใหม่ ผลที่ได้จากการศึกษาจึงไม่สามารถนำไปอธิบายแบบทั่วไปได้ เช่น อธิบายถึงความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืด และทัศนคติที่มีต่อโครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่หรือภาคเหนือได้ ดังนั้นผลที่ได้จึงเป็นการอธิบายถึง สภาพความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดและทัศนคติที่มีต่อโครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านในเขตอำเภอจอมทองเท่านั้น

4. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะแต่องค์ความรู้และความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรประมงน้ำจืดที่ถูกต้องของอนุกรรมการประมงหมู่บ้านเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงการนำเอาความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องนำไปใช้ปฏิบัติจริงเพิ่มขึ้นอีกตัวแปรหนึ่งด้วย